Aluehallitus 23.11.2026

Vastauksen antaminen valtuutettu Paakkunaisen sekä 12 muun valtuustoaloitteeseen koskien hallintosäännön muuttamista päätösvallan vahvistamiseksi aluevaltuustolle ja lautakunnille

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Moisala Jarno
Kivistö Riina
Yli-Koski Elina

Päätösehdotus Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Valtuutettu Paakkunainen ja 12 muuta valtuutettua ovat valtuustoaloitteessaan 28.4.2026 §33 esittäneet, että hyvinvointialueen hallintosääntöä tulisi muuttaa aluevaltuuston, aluehallituksen, lautakuntien ja viranhaltijajohdon välisen tehtävänjaon ja päätösvallan osalta. Aloitteessa esiin nostetut kysymykset liittyvät hyvinvointialueen hallinto- ja päätöksentekojärjestelmään sekä hallintosäännössä määriteltyihin toimivaltasuhteisiin.

Hallintosääntö muodostaa kokonaisuuden, jossa määrätään hyvinvointialueen hallinnon ja toiminnan järjestämisestä sekä toimielinten ja viranhaltijoiden tehtävistä ja toimivallasta. Hallintosääntö pyritään aina rakentamaan pysyväksi hallinnollisesti velvoittavaksi asiakirjaksi ja sen muuttamista tulisikin siksi harkita tarkoin. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella hallintosääntöä on päivitetty aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan huolellisen valmistelun ja pohdinnan tuloksena ja tätä toimintatapaa on edelleen kannatettavaa jatkaa.

Lautakuntien toimivallasta ja vaikuttamismahdollisuuksista

Hyvinvointialueuudistuksen keskeinen tavoite oli sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen integraatio. Valtakunnallisena tavoitteena oli luoda uusi hallintomalli, jossa mahdollistettiin palveluiden integraatio, yhtenäinen johtaminen ja resurssien ohjaaminen koko alueen näkökulmasta tarkoituksenmukaisella tavalla. Jo alussa oli selvää, että kuntien käyttämän

lautakuntamallin siirtäminen sellaisenaan hyvinvointialueille ei tuottaisi toimintamallia, jolla päästäisiin hyvinvointialueuudistuksen tavoitteisiin.

Hallintosääntömallien valmisteluaineistoissa korostuu kanta siitä, että hyvinvointialueen toimintaa tulee ohjata kokonaisuutena riippumatta siitä, missä muodossa palveluja tuotetaan. Lisäksi uudistuksen tavoitteiden katsottiin edellyttävän rakenteita, joissa kokonaisuuden johtaminen korostuu perinteisen sektorikohtaisen päätöksenteon sijaan. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hallinto- ja päätöksentekomalli rakennettiin laajalla poliittisella valmistelulla. Hallintosäännön- ja johtamisjärjestelmän valmistelussa painotettiin uudistuksen tavoitteiden toteutumista. Tämä vaati uudenlaista ajattelua johtamisen ja päätöksenteon rakenteisiin, sillä perinteiset kuntien käyttämät mallit eivät pystyneet vastaamaan uudistuksen edellyttämiin tavoitteisiin ja uudistuksiin. Hyvinvointialueemme hallinto- ja päätöksentekomalli, jossa aluehallitus käyttää päätösvaltaa ja näin vastaa johtamisesta kokonaisuutena ei ole mallina poikkeus tai kompromissi, vaan linjassa periaatteiden kanssa, joiden varaan hyvinvointialueiden hallintorakenteita uudistuksessa suunniteltiin.

Demokratian toteutumisen kannalta olennaista ei ole se, kuinka monella toimielimellä on päätösvaltaa, vaan että vaaleilla valittujen luottamushenkilöiden näkemykset vaikuttavat päätöksentekoon. Tämä toteutuu nykymuotoisessa hallintomallissa, jossa lautakuntien merkitys ei perustu ensisijaisesti muodolliseen päätösvaltaan vaan vaikutusvaltaan. Lautakunnat osallistuvat strategiseen ohjaukseen, seuraavat palveluiden toteutumista, arvioivat toimintaa, antavat lausuntoja ja tekevät esityksiä aluehallitukselle. Vaikuttaminen tapahtuu valmisteluvaiheessa, jolloin asioihin voidaan aidosti antaa näkemyksiä ennen varsinaista päätöksentekoa. Kysymys ei siten ole vallan puutteesta vaan siitä, että missä vaiheessa ja millä tavalla lautakunnat käyttävät niille annettua vaikutusvaltaa.

Hyvän hallintotavan näkökulmasta päätösvallan ja vastuun tulee kulkea käsi kädessä ja päätöksenteon rakenteen tulee olla kansalaisille, luottamushenkilöille ja viranhaltijoille selkeä. Hallintomallien rakentamisesta tiedetään, että mitä useammalle toimielimelle päätösvaltaa hajautetaan, sitä vaikeampi on tunnistaa kokonaisvastuuta, riski päällekkäisille käsittelyille lisääntyy sekä toimivaltarajoja koskevien tulkintatilanteiden määrä kasvaa. Tämän kaltainen kehitys ei edesauta hyvinvointialueille asetettujen tavoitteiden toteutumista. Hyvinvointialueiden laajan palveluvastuun ja kasvavien talouspaineiden ristipaineessa päätöksenteon nopeus ja kyky tehdä kokonaisratkaisuja korostuvat.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen johtamisjärjestelmä on rakennettu vastaamaan poliittisen ja operatiivisen toimivallan selkeää jakoa. Yleisesti organisaatiorakennetta laadittaessa on huomioitava lähtökohta, että poliittisen ja

viranhaltijapäätöksenteon alueet ovat erilaisia ja tämän takia ne tulee pitää erillisinä. On ehdottoman tärkeää, että luottamushenkilöille taataan mahdollisuus selkeään strategiseen ohjaukseen, ja viranhaltijajohdolle operatiiviseen johtamiseen. Yleisesti tiedetään, että hallinnon lisääminen ja monimutkaistaminen aiheuttaa kustannuksia ja vähentää organisaation ketteryyttä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue toimii nyt neljättä vuotta vakaissa johtamisrakenteissa, jonka on mahdollistanut perusteellinen johtamisjärjestelmän perustan valmistelu hyvinvointialueuudistuksessa.

Lisäksi aluehallitus päättää todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Selostus

Valtuutettu Paakkunainen ja 12 muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 28.4.2026 § 33 valtuustoaloitteen koskien hallintosäännön muuttamista päätösvallan vahvistamiseksi aluevaltuustolle ja lautakunnille.

Toimivalta

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut 1–14 valtuutettua, tulee aluehallituksen antaa kirjallinen vastaus aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä. Vastaus toimitetaan muille valtuutetuille vastauksen antamisesta seuraavan aluevaltuuston kokouksen esityslistan yhteydessä.

Liitteet

1 Valtuutettu Paakkunaisen sekä 12 muun valtuustoaloite koskien hallintosäännön muuttamista päätösvallan vahvistamiseksi aluevaltuustolle ja lautakunnille

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria